

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 1848/2019
05.06.2019. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд у већу састављеном од судија: Весне Поповић, председника већа, Лидије Ђукић, Божидара Вујичића, Бранислава Босиљковића и Бисреке Живановић, чланова већа, у правној ствари тужиље АА из села ..., ..., чији је пуномоћник Ружица Стојановић Соколовић, адвокат из ..., против тужених: Општине Житорађа, коју заступа Општински правобранилац Општине Житорађа и Републике Србије, коју заступа Државни правобранилац РС, ради накнаде штете, одлучујући о ревизији тужене Општине Житорађа, изјављеној против пресуде Апелационог суда у Нишу Гж 466/18 од 31.05.2018. године, у седници одржаној 05.06.2019. године, донео је

ПРЕСУДУ

ПРИХВАТА СЕ одлучивање о ревизији тужене Општине Житорађа, изјављеној против пресуде Апелационог суда у Нишу Гж 466/18 од 31.05.2018. године, као изузетно дозвољеној.

ПРЕИНАЧУЈЕ СЕ пресуда Апелационог суда у Нишу Гж 466/18 од 31.05.2018. године и пресуда Основног суда у Прокупљу П 868/17 од 30.10.2017. године, тако што се одбија тужбени захтев у односу на Општину Житорађа, којим је тужиља АА тражила да се тужена Општина Житорађа обавезе до јој солидарно са туженом Републиком Србијом, на име накнаде штете плати 2.249.947,90 динара са законском затезном каматом почев од 04.07.2004. године до исплате, као и да јој солидарно са туженом Републиком Србијом накнади трошкове поступка од 274.799,00 динара.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужиља АА да туженој Општини Житорађа на име трошкова ревизијског поступка плати 16.500,00 динара, у року од 15 дана од пријема преписа пресуде.

Образложење

Пресудом Основног суда у Прокупљу П 868/17 од 30.10.2017. године, ставом првим изреке обавезани су тужени да тужилји, на име накнаде штете за период од 04.07.2004. до 30.05.2016. године, солидарно плате 2.249.947,90 динара са законском затезном каматом почев од 04.07.2004. године до коначне исплате. Ставом другим изреке,

обавезани су тужени да тужиљи солидарно накнаде трошкове поступка од 274.799,00 динара.

Пресудом Апелационог суда у Нишу Гж 466/18 од 31.05.2018. године, жалба тужене Општине Житорађа је одбијена, као неоснована и првостепена пресуда потврђена у односу на ову тужену.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужена Општина Житорађа је изјавила ревизију због погрешне примене материјалног права, с тим што је предложила да се ревизија сматра изузетно дозвољеном, на основу члана 404. ЗПП, ради разматрања правног питања од општег интереса и уједначавања судске праксе.

Применом члана 404. став 1. наведеног Закона о парничном поступку („Сл. гласник РС“ бр.72/11 и 55/14), посебна ревизија се може изјавити због погрешне примене материјалног права и против другостепене пресуде која се не би могла побијати ревизијом, ако је по оцени Врховног касационог суда, потребно размотрити правна питања од општег интереса или у интересу равноправности грађана, ради уједначавања судске праксе, као и када је потребно ново тумачење права. Према ставу 2. истог члана, испуњеност услова за изузетну дозвољеност ревизије Врховни касациони суд цени у већу од пет судија.

Врховни касациони суд налази да су у конкретном случају испуњени услови за одлучивање о ревизији, као изузетно дозвољеној, јер је правно схватање изражено у нижестепеним одлукама, о пасивној легитимацији тужене Општине Житорађа у овој правној ствари, засновано на примени материјалног права које одступа од правног схватања израженог у одлукама Врховног касационог суда у предметима са тужбеним захтевом и чињеничним стањем као у овој правној ствари, чиме су испуњени услови за одлучивање о ревизији тужене Општине Житорађа, као изузетно дозвољеној, применом члана 404. став 1. ЗПП, на основу чега је одлучено као у ставу првом изреке.

Испитујући побијану одлуку, применом члана 408. Закона о парничном поступку („Сл. гласник РС“, бр. 72/11 и 55/14), Врховни касациони суд је нашао да је ревизија основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју Врховни касациони суд пази по службеној дужности.

Према чињеничном стању на ком је заснована побијана одлука, Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде РС формирало је Комисију за вођење поступка и доношење решења о захтеву за враћање земљишта Општине Житорађа, која је 14.02.2012. године донела решење којим је утврђено право својине тужиље, са уделом од 4/10, на парцелама: .../..., .../..., .../..., .../..., .../..., .../... и .../... и обавезана „ББ“ у стечају, да наведене парцеле тужиљи преда у посед. Међутим, према приложеним записницима, тужилца је, од стране геометра, уведена у посед само парцела .../... и .../... . У посед осталих парцела није уведена, јер се оне налазе у фактичкој државини бивших власника, који су у поступку арондације добили друге парцеле, али су се самовласно,

насилним путем, вратили на своје раније парцеле, а на којима је наведеним решењем тужили утврђен сувласнички удео. Изгубљену добит коју је тужила трпела због некоришћења ових парцела у периоду од 04.07.2004. године до дана вештачења, судови су утврдили оценом налаза и мишљења судског вештака у висини од 2.249.947,00 динара, а која је утврђена тако што су од чистог прихода - применом тржишних цена у време вештачења, одузети трошкови производње, уз оцену бонитета земљишта, локација парцела, као и климатских и осталих услова производње.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови су побијаном одлуком обавезали Општину Житорађа и Републику Србију да тужили солидарно плате изгубљену добит у висини од 2.249.947,00 динара. Судови налазе да је неоснован приговор недостатка пасивне легитимације, коју је истакла тужена Општина Житорађа, јер је ова тужена предузела одговарајуће радње како би тужила ступила у државину враћеног земљишта, али тај поступак није окончала, па је одговорна за штету коју је тужила трпела због некоришћења ових парцела, у висини утврђене изгубљене добити.

Врховни касациони суд налази да се основано ревизијом тужене Општине Житорађа указује да је побијаном одлуком, њена пасивна легитимација цењена уз погрешну примену материјалног права.

Наиме, решење Комисије за вођење поступка и доношење решења о захтеву за враћање земљишта од 14.02.2012. године, којим је тужили утврђено право сувласништва на напред наведеним парцелама, донето је на основу одредаба Закона о начину и условима признавања права и враћању земљишта које је прешло у друштвену својину по основу пољопривредног земљишног фонда и конфискацијом због неизвршених обавеза из обавезног откупа пољопривредних производа ("Сл. гласник РС" бр. 18/91, 20/92 и 42/98). Поступак по захтеву за враћање земљишта, применом члана 2. став 1. овог Закона (у даљем тексту: Закона о враћању земљишта) води и решење доноси комисија коју образује министар пољопривреде, шумарства и водопривреде на предлог скупштине општине, како је то учињено и у конкретном случају. Комисија се састоји од председника и четири члана (који имају заменике), при чему се за председника комисије именује судија, за чланове комисије један геодетски стручњак, један дипломирани инжењер пољопривреде и два члана из састава скупштине општине, а раду комисије присуствују и два грађанина места на чијем се подручју налази земљиште које је предмет захтева (став 2, 3. и 4. истог члана). Одредбом члана 2 став 5. Закона о враћању земљишта, одређено је да општина, односно општински орган управе надлежан за имовинско-правне послове - одсек (или реферат) за враћање одузете земље, обавља само стручне и административне послове за потребе комисије. Ти послови регулисани су чланом 3. став 1. Закона, по коме ранији сопственик захтев комисији подноси преко општинског органа управе надлежног за имовинско-правне послове према месту где се земљиште налази, а применом члана 4 став 2. Закона, општински орган управе по службеној дужности прибавља документацију којом подносилац захтева не располаже.

Решење донето на основу одредаба Закона о враћању земљишта, представља одлуку државног органа донету у управној ствари, јер њиме одлучује о праву ранијег сопственика или његових правних следбеника на враћање земљишта одузетог по

одредбама Закона о пољопривредном земљишном фонду друштвене својине и додељивању земље пољопривредним организацијама и земљишта конфискованог због неизвршених обавеза из обавезног откупа пољопривредних производа по прописима и обавезном откупу, што значи да се овај поступак и спроводи по одредбама закона који регулише управни поступак.

Одредбом члана 266. став 1. Закона о општем управном поступку (“Сл. лист СРЈ” бр. 33/97 и 31/01 и “Сл. гласник РС” бр 30/10, који је у спорном периоду био на снази), прописано је да се извршење ради испуњења неновчаних обавеза извршеника спроводи административним путем, а применом члана 267. став 1. истог Закона, спроводи га орган који је ствар решавао у првом степену, ако посебним прописом није друкчије одређено. Законом о враћању земљишта, као посебним законом, није регулисано извршење правноснажног и извршног решења о враћању земљишта, па се и овај извршни поступак спроводи по одредбама Закона о општем управном поступку.

Из наведеног произилази да Комисија за вођење поступка и доношење решења о захтеву за враћање земљишта, доноси решење о враћању земљишта, као првостепени орган. Дакле ради се о решењу донетом у двостраначкој управној ствари, којим је тужили, као једној страни у том поступку, признато право (на враћање земљишта), али којим је, као корелатив утврђена обавеза друге стране (... „ББ“ у стечају), да јој уступи у посед парцеле на којима јој је утврђено право сусвојине. Уколико странка у обавези, као извршеник, не поступи добровољно по донетом решењу, решење се тада спроводи принудним путем, у складу са одредбама закона који регулише управни поступак, али на предлог странке којој је одређено право признато, као тражиоца извршења.

У конкретном случају тужена Општина Житорађе није извршеник обавезе по решењу Комисије од 14.02.2012. године, па тиме ни странка у поступку у смислу члана 5. Закона о враћању земљишта, већ је странка у поступку ... „ББ“ у стечају, која је и обавезана да тужили парцеле преда у посед. Тужена општина није ни орган који доноси одлуку у овом поступку, јер она не одлучује о основаности поднетих захтева, већ у поступку доношења решења обавља само административно-техничке послове за Комисију (прима захтеве, води евиденције, прибавља одређене доказе које подносиоцу захтева нису доступни, ...), нити је на било који начин надлежна за спровођење (извршење) решења по службеној дужности, већ је решење могла спровести само принудним путем али на предлог тужиле, као носиоца права на враћање парцела на којима јој је утврђено право сусвојине. Како је у конкретном случају тужила пропустила да покрене поступак принудног извршења решења о враћању земљишта (тужила то овом у судском поступку није доказала), произилази да тужена Општина Житорађе није ни у каквом материјално-правном односу према предмету тражене правне заштите, па не постоји ни њена одговорност, по било ком основу, што тужили нису предате у државину парцеле на којима јој је, решењем Комисије од 14.02.2012. године, признато право власништва у утврђеном уделу.

Имајући у виду изнето, произилази да нижестепени судови, погрешном применом материјалног права закључују да је тужена Општина Житорађа пасивно легитимисана у овој правној ствари, односно да постоји њена одговорност за штету коју је тужила трпела

у виду изгубљене добити – зато што јој нису предате у државину парцеле на којима јој је решењем Комисије признато право сувласништва, па су неосновано обавезали ову тужену да солидарно са Републиком Србијом тужиљи накнади претрпљену, и у поступку утврђену штету, па је Врховни касациони суд, на основу члана 416. став 1. ЗПП, преиначио нижестепене одлуке и одбио тужбени захтев у односу на тужену Општину Житорађе, односно одлучио као у ставу првом изреке.

Тужена Општина Житорађе је успела у поступку по ревизији, па јој, применом члана 153. и 154. ЗПП, припадају и опредељени трошкови овог поступка, који су јој досуђени у висини од 16.500,00 динара, на име трошкова за састав ревизије, у складу са Тарифним бројем 13. Тарифе о наградама и накнадама за рад адвоката („Сл. гласник РС“, бр. 121/12).

На основу изнетог, применом члана 165. став 2. ЗПП, одлучено је као у ставу другом изреке.

**Председник већа – судија
Весна Поповић,с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић